

ВІСНИК

екологічного наукового та
науково-методичного центру
Криворізького державного
педагогічного університету

Випуск 7

Кривий Ріг
2011

ОЗЕЛЕНЕННЯ ДЕРЕВНИМИ РОСЛИНАМИ ПРОМИСЛОВОГО МАЙДАНЧИКУ ЗАТ «КЗГО»

Т. А. Напольських, Маленко Я. В., В. М. Савосько
Криворізький державний педагогічний університет

В умовах нинішньої екологічної ситуації України, досить гостро має стояти питання впливу промислових підприємств на навколишнє середовище в цілому та безпосередньо на життєдіяльність людини. Кривий Ріг являється центром зосередження багатьох підприємств, результатом діяльності яких є викиди в оточуюче середовище забруднюючих речовин.

Для населення міста викиди мас шкідливих речовин настільки явні, що інколи не потрібно користуватись приладами, щоб їх зафіксувати. Інакше кажучи, або ж фільтри не справляються з певною потужністю виробництва, або підприємство не надає належної уваги захисту навколишнього середовища. Так чи інакше, газопилові забруднювачі щоденно потрапляють в повітря, залишаючи свої відбитки як на абіотичній, так і на біотичній природі. Радіус їх поширення може сягати до декількох десятків кілометрів. Але «центром» концентрації цих речовин є територія поблизу безпосереднього розташування джерела викиду. Дана територія, зазвичай, іменується промисловим майданчиком. А отже, промисловий майданчик – це територія яка безпосередньо прилягає до промислового підприємства та до будь-яких його структурних одиниць.

Часто територію промайданчика умовно розділяють на функціональні одиниці. Так, наприклад, зона відпочинку працівників, транспортна зона, зона безпосереднього переміщення працівників, парадна зона адміністративних споруд та санітарно-захисна зона. Озеленення та благоустрій даної території є досить важливим, але його реалізація не повинна мати хаотичний характер. Тому з'ясування особливостей озеленення промайданчику є актуальним питанням, оскільки попередньо необхідно провести комплекс досліджень, які спираються на визначення природно-кліматичних факторів, санітарних і технологічних умов виробництва, функціональних і протипожежних вимог, архітектурних особливостей забудови промислової зони.

Промислові майданчики займають важливе місце за своєю функціональною приналежністю в межах заводу, оскільки вони слугують резервуарами чистого повітря для людей, що там працюють, а також є захисним бар'єром для викидів прилеглих житлових масивів.

В результаті дослідження нами було виявлено 22 види деревно-чагарникової флори. Серед них види, які зустрічаються на 3-х досліджуваних ділянках і більше наступні: Клен ясенелистий (*Acer negundo*), Гледичія колюча (*Gleditsia triacanthos*) та Шипшина собача (*Rosa canina*), до того ж життєвий стан даних представників за 5-ти бальною шкалою мож-

на оцінити на 4. Це свідчить про їх здатність до витривалості проживання в даних умовах. Види, які зустрічаються на 2 досліджуваних ділянках – це *Salix fragilis*, *Sorbus acuparia*, *Tilia cordata*, *Acer tataricum* та *Pyrus communis*. Останні види були відмічені лише на одній із ділянок [1, 2].

Промисловий майданчик - територія, яка безпосередньо прилягає до виробничих цехів підприємства та його адміністративних споруд. В межах промислових майданчиків виділяють певні зони, що обумовлює стратегію їх фіторекультиватії. На території промайданчиків ґрунт внаслідок значного переміщення і перемішування в ході земельних робіт при будівництві, зазнає значних змін і представлений в основному пгучними поверхневими утвореннями. Повітря характеризується підвищеною загазованістю та запиленістю. Деревні види промислового майданчику, які були нами визначені, належать до 11 родин та 17 родів. Серед родин, які в певній мірі переважають над іншими зареєстровано: Rosaceae – 27,3 %, Salicaceae – 18,2 %, Aceraceae – 13,6 %.

Санітарно-захисна зона та зона переміщення працівників характеризуються найбільшим видовим різноманіттям (по 10 видів), в зоні відпочинку працівників відмічено 7 видів деревно-чагарникових видів).

Дослідження екоморфічного спектру дало наступні результати: по відношенню до живлення значно переважають мезотрофні види, вони складають 14 видів або 63,6 % від загальної кількості. На другому місці мегатрофи, вони становлять 5 видів – 22,8 %.

За відношенням деревно-чагарникових рослин до режиму зволоження домінують 45,5 % ксеромезофітної групи (10 видів). Тобто, переважна більшість рослин – це рослини, що добре себе почувають в умовах помірного зволоження, але, в свою чергу, можуть бути посухостійкими. Дещо меншу кількість складають види, що віддають перевагу помірному зволоженню середовища і гірше переносять посуху – це мезофіти (31,8 %).

Стосовно адаптації рослин до біогеоценозу, то всі без виключення 22 види силванти, тобто рослини лісових місцезростань.

Стосовно заходів щодо оптимізації зелених насаджень, доцільно видалити тополя канадську, у зв'язку з продукуванням пуху, і замінити її на вид тополя чорна. Інші види рекомендовано лишити, за умови проведення комплексу агротехнічних заходів з метою покращення стану рослин. В деяких зонах промайданчику рекомендовано доповнити існуючі насадження видами які характеризуються більшою декоративністю, створити клумби та зелені огорожі.

Література

1. Определитель высших растений Украины / [под ред. Прокудина Ю. Н.]. - Киев. - 1987. - 548 с.
2. Флора СССР / [гл. ред. Комаров В. Л.]. - Ленинград, 1934. - 410 с.